

Collage Art của Hòa thượng Thích Viên Thanh

ISSN: 2734-9195 15:44 19/01/2026

Thông qua hình tượng Tổ sư Bồ Đề Đạt Ma, ông không những tạo ra một trải nghiệm thẩm mỹ, còn sắm vai người dẫn dắt tinh thần, giúp người xem tự thức nhận tinh thần vô niệm, vô tướng từ bên trong bản tâm sơ nhiên...

*Mượn hình tượng **Tổ sư Bồ Đề Đạt Ma** để làm phương tiện, mở đường cho trăng viên dung rọi soi tự tính, ấy là pháp tu Thiền, cũng là cách huy dương Phật pháp của Hòa thượng Thích Viên Thanh - Trụ trì Thiền viện Vạn Hạnh (Phường Lâm Viên - Đà Lạt, tỉnh Lâm Đồng), khi thực hiện bộ 3 tác phẩm về vị Tổ sư Thiền tông đời thứ 28 bằng Collage Art (Nghệ thuật xé dán giấy).*

Hòa thượng Thích Viên Thanh bên tác phẩm Tổ sư Bồ Đề Đạt Ma bằng Collage Art

Rất ít người chọn đi con đường sáng tác tranh bằng Collage Art bởi những đòi hỏi khắt khe từ chính đặc trưng chất liệu - giấy. Việc thực hiện tác phẩm nghệ thuật xé dán giấy yêu cầu rất cao về tính tỉ mỉ, sự cẩn chu trong thao tác xé hoặc cắt và dán, độ kiên nhẫn trong tìm, lọc lựa, tỉa gọt những loại giấy có màu sắc phù hợp với ý tưởng tạo hình, mảng màu, bố cục, viễn cận. Chưa kể, một tác phẩm Collage Art hoàn thành, rất dễ bị giới mỹ thuật đánh giá... thấp, coi đây chỉ là dòng tranh mỹ nghệ, tác phẩm ra đời nhờ sự khéo tay, thiếu hẳn

chiều sâu nghệ thuật?!

Trụ trì Thiền viện Vạn Hạnh - **Hòa thượng Thích Viên Thanh** không nghĩ như vậy! Ông quan niệm: Tất cả đều là phương tiện để biểu hiện nghệ thuật, cũng như vẽ tranh không nhất thiết cứ phải dùng cọ, dùng màu, dùng bay, dùng toan... Tranh nghệ thuật hay tranh mỹ nghệ không phụ thuộc việc tác phẩm đó được tạo nên từ chất liệu gì, người nghệ sĩ sử dụng thủ pháp nào để sáng tác tác phẩm. Giá trị nghệ thuật của tác phẩm, cá tính sáng tạo của nghệ sĩ mới là thứ ấn chứng tác phẩm ấy thuộc tranh mỹ nghệ hay thuộc tranh nghệ thuật.

Tác phẩm Tổ sư Bồ Đề Đạt Ma bằng Collage Art của Hòa thượng Thích Viên Thanh

Như đã nói ở trên, Hòa thượng Thích Viên Thanh coi việc sáng tác tranh Tổ sư Bồ Đề Đạt Ma là một hành vi tham chiếu triết lý Thiền - một hành vi “vô tâm” để liễu trừ trần cảnh. Vì thế, ông không câu nệ việc sử dụng chất liệu gì (sơn

dầu, acrylic, màu nước, giấy, đá, gỗ...), vẽ hay dán hay khắc... Tranh về Tổ sư Bồ Đề Đạt Ma từ những phong bao lì xì Tết, những tờ lịch cũ, những mảnh bìa, những thùng carton, những tấm vé số cũ... của Hòa thượng Thích Viên Thanh đã vượt khỏi ý niệm sáng tạo nghệ thuật để trở thành phương tiện huy dương Phật pháp. Phía dưới mỗi bức tranh Tổ sư Bồ Đề Đạt Ma, ông đều đặt thêm một bài thơ gồm bốn câu thơ:

“Núi tinh mây chuyển động

Lá rung đá tịnh yên

Tâm ấn luôn an lạc

Trăng soi rực rỡ Thiên”.

Tổ sư Bồ Đề Đạt Ma

Thì ra, hình tượng Tổ sư Bồ Đề Đạt Ma chỉ là cái cớ, giúp Hòa thượng Thích Viên Thanh mở ra một không gian **Thiền định** - nơi tịch tĩnh như nhiên, nơi Thiền giả tìm thấy quả vị an lạc, giữ vững sơ tâm trong sáng. Thông qua hình tượng Tổ sư Bồ Đề Đạt Ma, ông không những tạo ra một trải nghiệm thẩm mỹ, còn sắm vai người dẫn dắt tinh thần, giúp người xem tự thức nhận tinh thần vô niệm, vô

tướng từ bên trong bản tâm sơ nhiên, nơi không bị ràng buộc bởi những suy nghĩ phải - trái, những hình tướng bên ngoài xấu - đẹp, những nghĩa chữ tri chương đúng - sai:

“Không tướng không không trụ

Tâm tịnh khó nghĩ bàn

Liễu cảnh tùy duyên chuyển

Sỏi đá vẫn tịnh an”.

Tổ sư Bồ Đề Đạt Ma

Tinh thần tỉnh thức của Thiền còn được Hòa thượng Thích Viên Thanh thể hiện trong bốn câu thơ:

“Quán chiếu về tự tính

Liền đó đạo hiện bày

Ngày ngày tâm tịnh lạc

Pháp pháp tuyệt diệu thay”.

Tổ sư Bồ Đề Đạt Ma, qua khả kiến bằng ngôn ngữ mỹ thuật của ông, trở thành một dạng thức biểu hiện, nơi nghệ thuật hội họa là phương tiện tu Thiền:

“Lìa tướng không chỗ trụ

Lìa văn vượt non ngàn

Xuân về hoa tự nở

Tâm sáng tịnh thanh nhàn”.

cũng là nơi kêu gọi sự đồng cảm, khai mở tinh thần vô chấp, an tĩnh trở về bản tâm sơ nhiên, xa rời mọi pháp tướng thế gian.

Tác giả: **Trịnh Chu**